ISSN: 2181-4155

ActaCAMU

Scientific journal

№ 1(1) 2022

MERIDIAN
DIAGNOSTIC HOSPITAL

ISSN: 2181-4155

ActaCAMU

Ilmiy-amaliy jurnal №1(1) 2022

Bosh muharrir
Mamasadikov Nurillo Shukrullayevich – CAMU rektori
Bosh muharrir o‘rinbosari
dotsent Normatova Shahnoza Anvarovna (Farg‘ona)
Tahrir hay’ati:
prof. Nishonov Yusibjon Nishonovich (Farg‘ona)
prof. Ermatov Nizom Jumaqulovich (Toshkent)
prof. Ro‘ziyev Sherzod Ibodullayevich (Toshkent)
prof. Abdullayev Ravshanbek Babajonovich (Urganch)
dotsent Botirov Murodjon Turg‘unboyevich (Farg‘ona)
prof Gulzoda Qurbonshox Muxammadali (Tojikiston)
prof. Ibodzoda Saidmuqim Tilloyevich (Tojikiston)
prof. Popov Vyacheslav Leonidovich (Rossiya)
prof. Al-Shukri Salman Xasunovich (Rossiya)
prof. Privalova Irina Leonidovna (Rossiya)
dotsent Suxinin Andrey Anatolyevich (Rossiya)
prof. Nedjdet Unyuvar (Turkiya)
prof. Ayxan Attar (Turkiya)
prof. Chukanov Aleksey Nikolayevich (Belorus)
prof. Rubnikovich Sergey Petrovich (Belorus)
prof. Mir Axmad Manzur (Hindiston)
prof. Beylarov Rauf Orundj oglu (Ozarbayjon)
prof. Taychiyev Imamnazar Taychiyevich (Qirg‘iziston)
prof. Shatmanov Suynali Toktonazarovich (Qirg‘iziston)
dotsent Abdumanonov Ahrorjon Adxamjonovich (Farg`ona)

Qo`lyozmalar taqriz qilinmaydi va qaytarilmaydi. Jurnalda yoritilgan materiallarning haqoniyligi uchun maqolaning mualliflari va reklama beruvchilar mas`uldir.

“ActaCAMU” jurnali tahririyati,
tel: +998953090770,
Maqolalar elektron pochta orqali qabul qilinadi email: acta_camu@mail.ru
Web sayt: www.camuf.uz

Jurnal O`zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligidan 2022 y. 29 yanvardagi №057214 raqam bilan ro`yxatdan o`tgan

Bosishga ruhsat etildi 20.12.2022 y.
Adadi 400 nusxa. Buyurtma 00001,
“Super Print” bosma xonasi.
Manzil: Farg`on a sh. Mustaqillik k. 1A uy.

MUNDARIJA

ПОВЫШЕНИЕ БИОЛОГИЧЕСКОЙ СОВМЕСТИМОСТИ ИМПЛАНТОВ НА ОСНОВЕ Co-Cr. *Ботиров М.Т., Норматова Ш.А., Мамажонов М.М., Минченя В.Т., Лущик П.Е.* 7

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ЛАПАРОСКОПИЧЕСКОГО ДОСТУПА ПРИ ЛЕЧЕНИИ ПАЦИЕНТОК С ОБРАЗОВАНИЯМИ БОЛЬШИХ РАЗМЕРОВ В МАТКЕ. *Амирасланова Н. А.*

.....11

РОЛЬ ФАКТОРОВ РИСКА В РАЗВИТИИ БРОНХИАЛЬНОЙ АСТМЫ В ДЕТСКОМ ВОЗРАСТЕ (II сообщение). *Жуманалиева М.Б., Сулайманов Ш.А., Камолова Д.А.* 18

ФРАНЦУЗСКИЙ ПАРАДОКС: ДА? НЕТ? МОЖЕТ БЫТЬ? (Предварительный обзор по данным зарубежной печати). *Сухинин А. А., Онбыш Т. Е., Норматова Ш. А., Ботиров М. Т.* 22

АҲОЛИ ЎРТАЧА ҲАЁТ ДАВОМИЙЛИГИ ЎЗГАРИШИНИ КЕЛГУСИДАГИ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИНИ БАҲОЛАШ. *Мамасадиков Н.Ш., Мамаризаев Х.О., Норматова Ш.А., Эрматов Н.Ж.*.....37

МАСШТАБЫ РАСПРОСТРАНЕННОСТИ ГЕЛЬМИНТОЗОВ СРЕДИ НАСЕЛЕНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНА. *Хатира Н. Х., Рузиматова Х.К.*.....44

GEPATIT B KASALLIGINI DAVOLASHDA DORIVOR O'SIMLIKLARDAN OLINADIGAN BIOLOGIK FAOL MODDALARNI JIGAR HUJAYRASIGA TA'SIRINI O'RGANISH. *Botirov M.T., Normatova Sh.A., Kuramatova Sh.A.* 51

ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN MEDICAL DIAGNOSTICS. *Abdumanonov A.A., Ruziev Sh.I.* 54

ИЗУЧЕНИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ НЕЙТРОФИЛОВ ПЕРИФЕРИЧЕСКОЙ КРОВИ У БОЛЬНЫХ С МИКОЗАМИ ГЛАЗ. *Абдуллаева А.М., Халилов А.М., Назирджанов М.А.* 63

ЭПИДЕМИОЛОГИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ ЗАБОЛЕВАЕМОСТИ ВНЕ БОЛЬНИЧНОЙ ПНЕВМОНИИ И ВАКЦИНАЦИЯ COVID-19 В ЖАЛАЛ-АБАДСКОЙ ОБЛАСТИ ЗА 2021 ГОД *Жуманалиева М.Б., Темирова В.Н., Темиров Н.М.* 69

ГИБРИДНАЯ НАУКА ДЕЙСТВИТЕЛЬНО ИМЕЕТ ЗНАЧЕНИЕ: ИЗУЧЕНИЕ МЕДИЦИНЫ И ГЕОГРАФИИ *Ан Ёнг Джин, Жураев З.К.* 77

ПРЕПОДАВАНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ: ЛАТЫНЬ ВСЕ ЕЩЕ «ЖИВА» *Шокирова М.Н., Денис Соку* 88

TIBBIY TA'LIMDA DIDAKTIKA *Ganiyev K.X.*. 94

MEDITSINAGA OID MATNLARNING LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATI *Ismailova S.T., Xojaliyev I.T.* 100

TARAXACUM OFFICINALE O'SIMLIGINING KIMYOVIY TARKIBINI ANIQLASH *Axmedova Z.Q., Qirg'izov Sh.M.* 103

СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ МИГРАЦИИ И ГОРОДСКОЙ МИГРАЦИИ (Глобальные исследования диаспоры) *Ким Кёнгхак, Расулов И.З.* 110

TABIIY SHAROITDA O'SUVCHI NA'MATAKDAN BIOLOGIK FAOL QO'SHIMCHALAR SIFATIDA FOYDALANISHNING KIMYOVIY OMILLARI П *G'ofurova S.O.* 116

THE TRADITIONAL DISEASE NAMES IN THE ENGLISH, RUSSIAN AND UZBEK LANGUAGES WITH THE SAME SEMANTIC ORIGIN *Ganieva G.G.* 121

СПЕЦИФИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ МЕДИЦИНСКИХ ТЕРМИНОВ: НА МАТЕРИАЛЕ НЕМЕЦКОГО ЯЗЫКА *Бурхонова Г.Г., Сайидырахимова Д.С.* 124

TIBBIYOT OLIYGOHLARIDA XORIJIY TIL (INGLIZ TILI) NING AHAMIYATI VA UNI O‘QITISH MASALALARI *Uzaqova O.M.*..... 129

BO‘LAJAK SHIFOKORLARNI TAYYORLASHDA RIVOJLANTIRUVCHI TA’LIMNING UMUMIY METODIK TAMOYILLARI *Aliyev Z.Z.*..... 135

SHUKUR XOLMIRZAYEV HIKOYALARIDA TABIAT MUHOFAZASI MASALASI *Xakimova F.X.*..... 138

BO‘LAJAK JISMONIY MADANIYAT MUTAXASSISLARINING PEDAGOGIK MADANIYATI VA KOMPETENSIYASINI TAKOMILLASHTIRISHNING IJTIMOIY-PEDAGOGIK ZARURATI *Asqarova M.A., Mamadova F.M* 142

TARAXACUM OFFICINALE O'SIMLIGINING KIMYOVIY TARKIBINI ANIQLASH

ОПРЕДЕЛЕНИЕ ХИМИЧЕСКОГО СОСТАВА ЛЕКАРСТВЕННОГО РАСТЕНИЯ TARAXACUM OFFICINALE

DETERMINATION OF THE CHEMICAL COMPOSITION OF THE MEDICINAL PLANT TARAXACUM OFFICINALE

Axmedova Z.Q.,
Central Asian Medical University tibbiyot universiteti assistenti, ziyoda.ahmedova84@mail.ru
Qirg'izov Sh.M.,
Andijon Davlat Universiteti, kimyo kafedrasi professori, k.f d

Annotatsiya: *Maqolada qoqio'tdoshlar yoki murakkabguldoshlar (Asteraceae yoki Compositae) oilasiga mansub, momaqaymoq preparatlarining o'ziga xosligi va uni tibbiyotda ishlatilishi haqida ma'lumotlar keltirilgan. Taraxacum officinale (L.) o't haydovchi dorilar bilan birga jigar kasalliklarida (xolesistit, gepatoxolesistit) hamda o't yo'llari va jigar tizimida hamda ich qotishi asoratlari bilan boradigan anasid gastritda qo'llaniladi.*

Kalit so'zlar*: Taraxacum officinale (L.), Asteraceae, Compositae, Mayer, Dragendorff, Vagner, taraxinic kislota β-D-glucopyranoside va 11,13-dihydrotaraxinic kislota D-glucopyranoside kabi sesquiterpenlar aniqlangandir[32]. Triterpenlar orasidan arnidiol, β-sitosterol, β-amyrin[22]; chicoric kislota, monocaffeoyltartaric kislota, chlorogenic kislota va p-hydroxyphenylacetic kislota.*

Аннотация: *В статье описывается специфика препаратов из одуванчика и их применение в медицине, относящихся к семейству сложноцветных или сложноцветных. Taraxacum officinale (L.) применяют в сочетании с гербицидами при заболеваниях печени (холецистит, гепатохолецистит) и при анацидных гастритах желчевыводящих путей и печеночной системы, а также при осложнениях запоров.*

Ключевые слова*: Были идентифицированы сесквитерпены, такие как Taraxacum officinale (L.), Asteraceae, Compositae, Mayer, Dragendorff, Vagner, taraxinic kislota β-D-glucopyranoside va 11,13-dihydrotaraxinic kislota D-glucopyranoside kabi sesquiterpenlar aniqlangandir[32]. Triterpenlar orasidan arnidiol, β-sitosterol, β-amyrin[22]; цикориевая кислота, монокафеоилвинная кислота.*

Abstract*: The article describes the specifics of dandelion drugs and their use in medicine, belonging to the family Asteraceae or Compositae. Taraxacum officinale (L.) is used in combination with herbicides in diseases of the liver (cholecystitis, hepatocholecystitis) and in anacid gastritis in the biliary tract and liver system, as well as with complications of constipation.*

Key words*: Sesquiterpenes such as taraxacum officinale (L.), Asteraceae, Compositae, Mayer, Dragendorff, Wagner, taraxinic acid β-D-glucopyranoside va 11,13-dihydrotaraxinic kislota D-glucopyranoside. Triterpenlar orasidan arnidiol, β-sitosterol, β-amyrin[22]; chicoric acid, monoca ff eoyltartaric acid, chlorogenic acid and p-hydroxyphenylacetic acid.*

Kirish. Momaqaymoq (*Taraxacum officinale* (L.) Weber ex F.H.Wigg.,1780) – *Taraxacum* turkumi qoqio'tdoshlar yoki murakkabguldoshlar (*Asteraceae* yoki *Compositae*) oilasiga mansub, cho'l, adirda o'sadigan dorivor ko'p yillik o't [1]. Momaqaymoq sariq to'pgulli, shamolda uchub ketadigan to'zg'oq gulli o't. Uning qoqio't degan nomi ham bor. Gulini uzib olsangiz poyasidan sut yoki qymoqqa o'xshash suyuqlik chiqadi.

Momaqaymoq o’zak ildizdan (odatda shoxlanmagan) o‘sadi va odatda balandligi 5–40 sm, ba’zan esa 70 sm gacha bo‘lgan bo’lib, birdan o‘ngacha (yoki undan ko‘p) poya hosil qiladi. Poyalari qirmizi rangga bo'yalgan bo'lishi mumkin, ular tik yoki bo'shashgan va barglardan baland yoki balandroq bo'lgan gul boshlarini hosil qiladi. Barglari tik o'sadigan yoki gorizontal ravishda yoyilgan bo'lishi mumkin; barglar qanotsiz yoki tor qanotli barglari bor. Poyasi yalang'och yoki siyrak qisqa tukchalar bilan qoplangan bo'lishi mumkin (1.1 rasm). O’simliklar sutli lateksga ega va barglari hammasi bazaldir; har bir gullaydigan poyada novdalar yo‘q va bitta gul boshi bor. Sariq gul boshlarida gulbandi yo'q va gullar deb ataladigan barcha gullar tilchali va ikkijinslidir [2]. Ko'pgina nasllarda mevalar gullarga ko'p turdagi hasharotlar kelishiga qaramay [3]asosan apomiksis (urug'lantirmasdan sodir bo'ladigan har qanday ko'payish) yo’li bilan ishlab chiqariladi [4].

Mevalari o'tkir qirralari bo'lgan 4 - 12 ta qovurg'aga egadir (1.2 rasm). Parashyutlarni tashkil etuvchi ipak pappi oqdan kumush-oq ranggacha va kengligi taxminan 6 mm bo’ladi. O’simliklar odatda 24 yoki 40 juft, ba'zilarida esa 16 yoki 32 juft xromosomaga ega [2].

1.1 rasm. Momaqaymoqning botanik illyustratsiyasi.

Karl Linney 1753 yilda bu o’simlik turini *Leontodon taraxakum* deb nomlagan. Hozirgi tur nomi *Taraxacum* arabcha *Tharakhchakon* [3] yoki yunoncha *Tarraxos*[7] (disorder) *akos* (remedy)dan olingan bo'lishi mumkin. “Officinale” ning o'ziga xos nomi uning dorivor o't sifatidagi qiymatini bildiradi va *opificina*, keyinchalik *officina* so'zidan olingan bo'lib, *ustaxona* yoki *dorixona* ma'nosini bildiradi[8].

***Taraxacum officinale* L.o’simligi tarkibidagi kimyoviy birikmalar.**

Momaqaymoq o’simligi bo'ylab tarqalgan va potentsial foydali xususiyatlarga ega bo'lgan bir qator fitokimyoviy moddalarga egadir. Momaqaymoqning achchiqligi uning sesviterpen laktonlari, asosan, bu o’simlik uchun xos bo'lgan evdesmanolid va germakranolid turlariga bog'liqdir. Asosiy sesviterpenlaktonlar - odatda glikozidlar shaklidafi - taraksakolidlar, dihidrolaktuzin, ikserin, taraksin kislotalar va ainsliozid kiradi. Momaqaymoqning biologik jihatdan eng muhim komponentlari sesquiterpen laktonlari bo'lsa ham, o’simlik shuningdek, bir nechta fenilpropanoidlar, terpenoidlar, polisaxaridlar va inulinni o'z ichiga oladi. Momaqaymoq tarkibidagi kimyoviy moddalarni tavsiflashda turli yondoshosishlar qo’llaniladi. Momaqaymoq o’simligi turli qismlaridagi birikmalarni tavsiflash eng ahamiyatlo hisoblanadi.

***Taraxacum officinale* L.o’simligi ildizi tarkibidagi birikmalar.**

Momaqaymoq ildizi ekstraktlarida bir qator sesquiterpenlar aniqlangan bo’lib,bu birikmalar qatoriga *tetrahydroridentin B, taraxacolide-O-β-glucopyranoside, 11β, 13-dihydrolactucin, Ixerin D, taraxinic* kislota *β-glucopyranoside, ainslioside, 11,13-dihydrotaraxinic* kislota *β-glucopyranoside* kiradi.

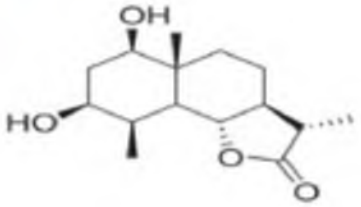

tetrahydroridentin B

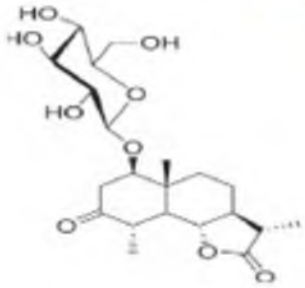

taraxacolide-O-β-glucopyranoside

Ildizda bir nech o'nlab fenol birikmalar mavjud. Ulardan asosiysi *chicoric* kislota; boshqalarga *hydroxycinnamic* kislota va *dicaffeoyltartaric* kislota va ularning hosilalari, xususan, *caffeic* kislotasi efirlari va bir nechta *caffeoylquinic* kislota izomerlari, masalan, *monocaffeoyltartaric* kislota, *4-caffeoylquinic* kislota, *chlorogenic* kislota, *caffeic* kislota, *p-coumaric* kislota, *ferulic* kislota, r-*hydroxybenzoic* kislota, *protocatechuic* kislota, *vanillic* kislota, *syringic* kislota kiradi.

Shuningdek momaqaymoq ildizi tarkibidan bir qator kumarinlar, *umbelliferone*, *esculetin*, *scopoletin*, *cichoriin*, *aesculin* mavjidligi aniqlangan [29-31].

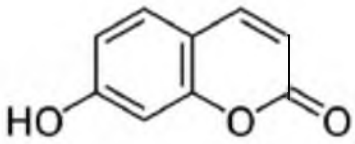

umbelliferone

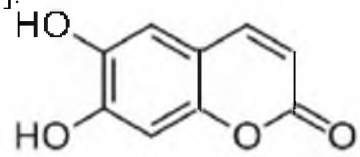

esculetin

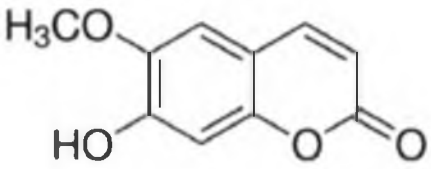

scopoletin

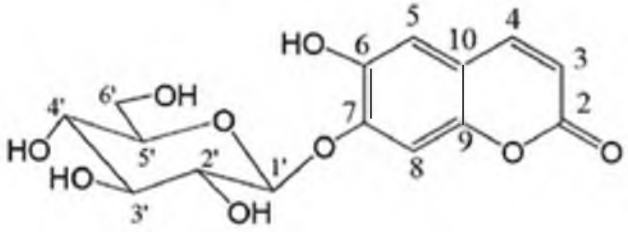

cichoriin

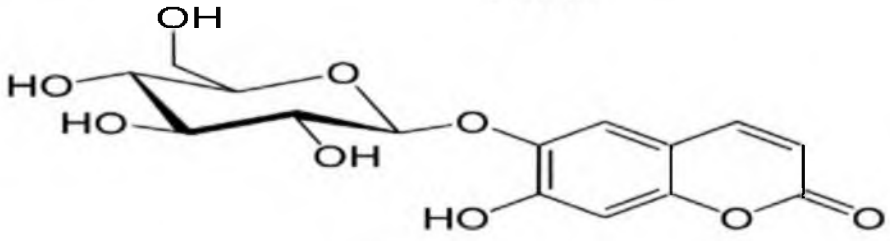

aesculin

Shu bilan bir qatorda momaqaymoq tarkibidan turli xil flavonoidlar, masalan, luteolin, isorhamnetin, apigenin va quercetin hosilalalari (rutinosidlar and pentoside) ajratib olingan.

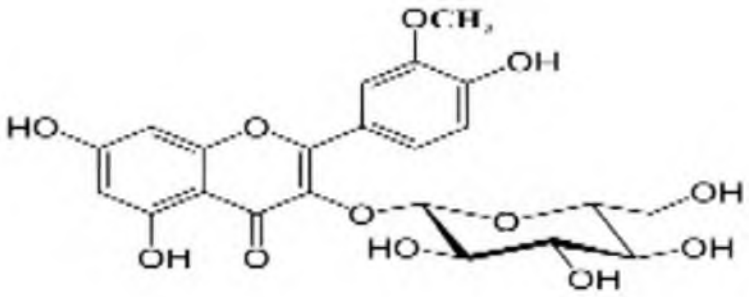

isorhamnetin- 3-glucoside

ActaCAMU №1 (1) 2022
ISSN: 2181-4155

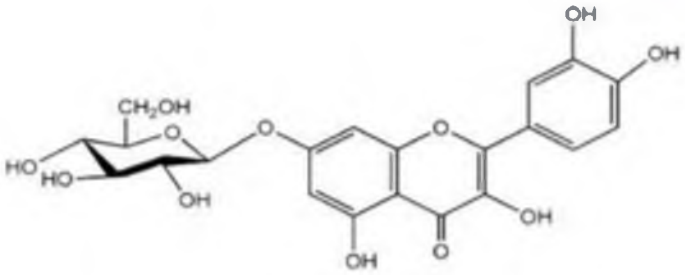

quercetin-7- glucoside

***Taraxacum officinale* L.o'simligi barglari va poyasi tarkibidagi birikmalar**

Momaqaymoq barglari va poyasi ekstraktlarida *taraxinic* kislota *β-D-glucopyranoside* va *11,13-dihydrotaraxinic* kislota *D-glucopyranoside* kabi sesquiterpenlar aniqlangandir. Triterpenlar orasidan *arnidiol, β-sitosterol, β-amyrin*; *chicoric* kislota, *monocaffeoyltartaric* kislota, *chlorogenic* kislota va *p-hydroxyphenylacetic* kislota kabi fenol birikmalari aniqlangan. Flavanoidlar *luteolin-7-O-glucoside, luteolin-7-O-rutinoside, isorhamnetin-3-O-glucoside, quercetin-7-O-glucoside* va *apigenin-7-O-glucoside* hamda *cichoriin* va *aesculin* kabi kumarinlar aniqlangan.

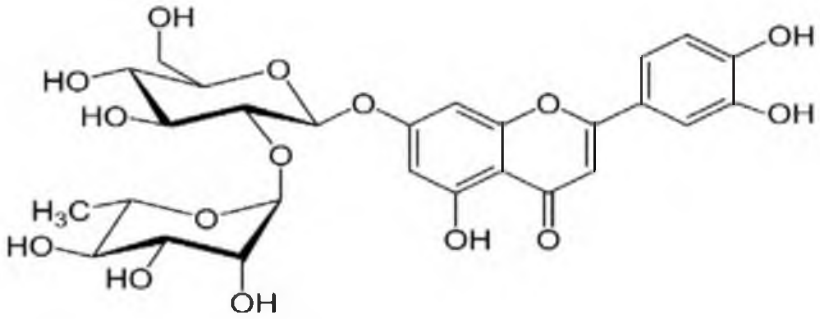

luteolin-7-O-rutinoside

***Taraxacum officinale* o'simligini sifat natijalari tahlili**

Taraxacum officinale o'simligi poyasi, ildizi va gullari tarkibidagi fitokomponentlarni sifat tahlili amalga oshirlidi. Ushbu tahlil jarayonida alkaloidlar, taninlar, saponinlar, flavonoidlar va terpenoidlar, glikozidlar, fenollar turli xil erituvchilarda turli xil natijalarni ko'rsatdi.O'simliklarning shifobaxsh qiymati inson organizmiga aniq fiziologik ta'sir ko'rsatadigan ba'zi kimyoviy moddalardadir.

Taraxacum officinale o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari alkaloidlar, flavonoidlar, taninlar, fenol birikmalari, glikozidlar, terpenoidlar va saponinlar mavjudligiga oid sifat reaktsiyalari amalga oshirildi (1.-jadval). Alkaloidlar uchun sifat reaktsiyalar *Mayer, Dragendorff, Hager va Vagner* tajribalari amalga oshirildi. *Mayer, Dragendorff* va *Vagner* tahlillalari biror-bir erituvchidagi ekstarktda ijobiy natija bermadi.Faqat dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari *Hager* tahlil ijobiy reaktsiya berdi. Bu natijalar o'simlik poyasi tarkibida alkaloidlar mavjud emasligini ko'rsatadi. *Taraxacum officinale* o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari flavonoidlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Barcha ekstraktlarda flavonoidlar mavjudligi aniqlandi.

Taraxacum officinale o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari taninlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Geksan ekstraktidan boshqa ekstarktlarda taninlar mavjudligi aniqlandi. *Taraxacum officinale* o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari fenol birikmalari mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Geksan va dixlormetan ekstraktlaridan boshqa ekstarktlarda fenol birikmalari mavjudligi aniqlandi. *Taraxacum officinale* o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari glikozidlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Etilatsetat va suv ekstraktlarida glikozidlar mavjudligi aniqlandi.

Taraxacum officinale o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari terpenoidlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Dixlormetan, etilatsetat va suv ekstraktlarida terpenoidlar mavjudligi aniqlandi. *Taraxacum officinale* o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari saponinlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Barcha ekstraktlarda saponinlar mavjudligi aniqlanmadi. *Taraxacum officinale* o'simligi poyasining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari kumarinlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Etilatsetat va suv ekstraktlarida kumarinlar mavjudligi aniqlanmadi.

1-jadval

Taraxacum officinale o'simligi poyasi uchun sifat reaktsiyalar

№	Sifat reaksiya	Erituvchi			
		C_6H_{14}	CH_2Cl_2	$C_2H_5OCO\ C_2H_5$	H_2O
1	Alkaloidlar *Mayer* *Dragendorff* *Hager* *Vagner*	- - - -	- - + -	- - + -	- - + -
2	Flavonoidlar	+	+	+	+
3	Tanninlar	-	+	+	+
4	Fenol birikmalari	-	-	+	+
5	Glikozidlar	-	+	+	+
6	Terpenoidlar	-	+	+	+
7	Saponolar	-	-	-	-
8	Kumarinlar	-	-	+	+

Taraxacum officinale o'simligi ildizining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari alkaloidlar, flavonoidlar, taninlar, fenol birikmalari, glikozidlar, terpenoidlar, kumarinlar va saponinlar mavjudligiga oid sifat reaktsiyalari amalga oshirildi (2-jadval). Alkaloidlar uchun sifat reaktsiyalar *Mayer, Dragendorff, Hager va Vagner* tajribalari amalga oshirildi. *Mayer, Dragendorff* va *Vagner* tahlillalari biror-bir erituvchidagi ekstarktda ijobiy natija bermadi. Faqat dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari *Hager* tahlil ijobiy reaktsiya berdi. Bu natijalar o'simlik ildizi tarkibida alkaloidlar mavjud emasligini ko'rsatadi. *Taraxacum officinale* o'simligi ildizining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari flavonoidlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Faqat etilatsetat va suvdagi ekstraktlarda flavonoidlar mavjudligi aniqlandi.

2-jadval.

Taraxacum officinale o'simligi ildizlari uchun sifat reaktsiyalar

№	Sifat reaksiya	Erituvchi			
		C_6H_{14}	CH_2Cl_2	$C_2H_5OCO\ C_2H_5$	H_2O
1	Alkaloidlar *Mayer* *Dragendorff* *Hager* *Vagner*	 - - - -	 - - + -	 - - + -	 - - + -
2	Flavonoidlar	-	-	+	+
3	Tanninlar	-	+	+	+
4	Fenol birikmalari	-	-	-	+
5	Glikozidlar	+	+	+	+

ActaCAMU №1 (1) 2022
ISSN: 2181-4155

6	Terpenoidlar	-	+	+	+
7	Saponinlar	+	+	+	+
8	Kumarinlar	-	-	-	+

Taraxacum officinale o'simligi gulining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari glikozidlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi (3-жадвал).

Dixlormetan, etilatsetat va suv ekstraktlarida glikozidlar mavjudligi aniqlandi. *Taraxacum officinale* o'simligi gulining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari terpenoidlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi.

3-jadval.

Taraxacum officinale o'simligi gullari uchun sifat reaktsiyalar

№	Sifat reaksiya	Erituvchi			
		C_6H_{14}	CH_2Cl_2	$C_2H_5OCO\ C_2H_5$	H_2O
1	Alkaloidlar *Mayer* *Dragendorff* *Hager* *Vagner*	 - - - -	 - - + -	 - - + -	 - - + -
2	Flavonoidlar	-	-	+	+
3	Tanninlar	-	-	+	+
4	Fenol birikmalari	-	-	+	+
5	Glikozidlar	-	+	+	+
6	Terpenoidlar	+	+	+	+
7	Saponinlar	+	+	+	+
8	Kumarinlar	-	-	-	-

Barcha ekstraktlarda terpenoidlar mavjudligi aniqlandi. *Taraxacum officinale* o'simligi gulining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari saponinlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Barcha ekstraktlarida saponinlar mavjudligi aniqlandi. *Taraxacum officinale* o'simligi gulining geksan, dixlormetan, etilatsetat va suvdagi ekstarktlari kumarinlar mavjudligini aniqlash uchun sifat reaktsiyalari amalga oshrildi. Barcha ekstraktlarda kumarinlar mavjudligi aniqlanmadi.

Xulosalar.

1. Farg'ona viloyatida o'suvchi *Taraxacum officinale* L.o'simligi poyasining sifat analizi bajarildi. *Taraxacum officinale* o'simligi poyasida flavonoidlar, taninlar, fenol birikmalari, glikozidlar, terpenoidlar va kumarinlar; ildizida flavonoidlar, taninlar, fenol birikmalari, glikozidlar, terpenoidlar va saponinlar; gulida flavonoidlar, taninlar, fenol birikmalari, glikozidlar, terpenoidlar va saponinlar mavjudligi aniqlandi.

2. *Taraxacum officinale* L. o'simligining miqdoriy analizi amalga oshrildi. *Taraxacum officinale* o'simligi poyasi tarkibida alkaloidlar, flavonoidlar va saponinlarning miqdori aniqlandi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.

1. Абдуллаев А.А., Мадумаров Т.А., Дариев А.С., Сатторов Б.Х., Рўзматов Э.Ю., Сирожидинов Б.А. Биолоғиядан қисқача изоҳли луғат.//Методик қўлланма.- Тошкент: Наврўз, 2016.- 212 б.
2. https://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Taraxacum_officinale&oldid=1062267612.
3. Morley, T. Spring flora of Minnesota. University of Minnesota Press, Minneapolis. 1969.:255.

4. Van Der Kooi, C. J.; Pen, I.; Staal, M.; Stavenga, D. G.; Elzenga, J. T. M. "Competition for pollinators and intra-communal spectral dissimilarity of flowers" *Plant Biology*. 2015. 18 (1): 56–62.
5. Барабанов Е.И. Ботаника: учебник для студ. высш. учеб. заведений. — М.:Издательский центр «Академия», 2006. — С. 348. — 448 с. — ISBN 5-7695-2656-4.5.
6. Stewart-Wade,S.M.; S.Newmann;L.L.Collins; G.J.Boland."The biology of Canadian weeds. 117. *Taraxacum officinale* G.H. Weber ex Wiggers" Canadian Journal of Plant Science. 2002. 82 (4): 825–853. doi:10.4141/P01-010.